

عنوان درس

قرائت و تجوید

ویژه جوان

ارائه محتوا جهت استفاده
مرییان، ائمه جماعت و والدین محترم
www.SalehinZn.ir

فهرست

قرائت و تجوید ۳

معنای ترتیل ۳

اقسام قرائت قرآن ۳

معنای تجوید ۵

قرائت و تجوید

معنای قرائت در لغت «پیوستن حروف و کلمات به یکدیگر» و در اصطلاح «چگونگی ادای صحیح حروف و کلمات قرآن، به همان شیوه ای که در صدر اسلام از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) شنیده شده است» می باشد.

پیدایش این علم همزمان با نزول قرآن کریم و قرائت پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) بوده است که قاریان و حافظان صدر اسلام آن را به صورت متواتر نقل کرده و به دست ما رسانده اند.

معنای ترتیل

تذتیل در لغت به معنای تنظیم و ترتیب موزون می باشد و در اصطلاح عبارت است از خواندن قرآن بصورت منظم و شمرده که حروف و کلمات صحیح ادا شوند همراه با تدبر در معانی آیات.

اقسام قرائت قرآن

قرائت قرآن با توجه به سرعت آن به روشهای کند «تحقیق»، تند «تحدیر»، متوسط «تدویر» امکان پذیر است که در هر سه روش اصول ترتیل باید رعایت شود

قرائت تحقیق

تحقیق در لغت به معنای «بجای آوردن حق چیزی بدون کم و زیادت» و در اصطلاح به معنای «خواندن قرآن با حداکثر آرامش برای آموزش قرآن و فراگیری قواعد تجوید» می باشد، در این روش باید دقت شود که میان اجزای کلمه فاصله ایجاد نشود یا حرکات تبدیل به حروف مدی نگردد.

کسانی که قرآن را به روش تحقیق خوانده اند، این روش را بهترین راه برای ادای قواعد تجویدی و تدبر در معانی می دانند، هرچند که در نتیجه آن، آیات کمتری خوانده شود.

قرائت تحذیر

«تحذیر» در لغت به معنای «سرعت پیدا کردن و در سرایشی قرار گرفتن» و در اصطلاح به معنای «خواندن قرآن با سرعت به شکلی که در رعایت قواعد تجوید، خللی وارد نشود» می باشد. از این نوع قرائت در نمازهای مستحبی و مرور سریع بر آیات حفظ شده توسط حافظان قرآن استفاده می شود.

آنان که قرائت تحذیر را اختیار کرده اند، معتقد اند که مطابق کلام خداوند «مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا» یعنی «هر کس عمل نیکویی انجام دهد، برای او ده برابر پاداش منظور می گردد».

پس هرچه سریعتر قرآن خوانده شود، کلمات بیشتری تلاوت خواهد شد و بدین ترتیب اجر بیشتری عاید قاری قرآن خواهد شد.

قرائت تدویر

«تدویر» در لغت به معنای «گرد و مدور کردن چیزی و دوره کردن» و در اصطلاح به معنای «خواندن قرآن در حالتی بین تحقیق و تحذیر» می باشد. این همان روشی است که امروزه بین قاریان قرآن به ترتیل مشهور گردیده است، (گرچه قرائت ترتیل اعم از قرائت تحذیر، تحقیق و تدویر است).

آهنگ مناسب و صدای نیکو در قرائت قرآن و توجه به معانی آیات تأثیر بسزایی دارد، لذا در روایات منقول از پیامبر اکرم و ائمه معصومین (علیهم السلام) تأکید فراوانی در رابطه با آن شده است:

عن الرضا (علیه السلام): قال رسول الله (صلى الله عليه وآله):

حَسَنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ فَإِنَّ الصَّوْتِ الْحَسَنَ يَزِيدُ الْقُرْآنَ حُسْنًا.

قرآن را با صداهای خود زینت دهید که صوت نیکو بر زیبایی قرآن می افزاید.

معنای تجوید

«تجوید» در لغت به معنای «نیکو گرداندن و تحسین» و در اصطلاح به معنای «تلفظ حرف از مخرج آن، همراه با رعایت صفات اصلی حرف (حقّ حرف) و احکامی که در ترکیب با حروف دیگر در کلمات قرآن (مستحقّ حرف)، ناشی می شود» است.

بنابراین تجوید شامل سه بخش است:

- ۱- آشنایی با مخارج حروف.
- ۲- آشنایی با صفات حروف.
- ۳- آشنایی با احکام حروف در کلمات قرآن.

با رعایت تجوید در قرائت قرآن، کلام الهی همان گونه که در صدر اسلام خوانده و شنویده شده، قرائت می گردد و در نتیجه تغییری در معانی آیات پدید نیامده و کلام الهی زیباتر تلاوت خواهد شد، از این رو این قواعد را «تجویر قرائت قرآن» نامیده اند.

با توجه به مطالب بیان شده، افضل قرائات همانا، «ترتیل» است که مجمع تمامی امتیازات قرائت است و در قرآن نیز به آن امر شده است، آنجا که می فرماید: «وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیْلًا» یعنی «قرآن را منظم، با تأنی و همراه با تدبیر در معانی بخوان».

به طور اختصار در ترتیل امتیازات ذیل جمع آمده است:

- ۱- نه به آن سرعت است که در قواعد تجویدی خلی وارد آید.
- ۲- نه به آن کندی است که مثل تحقیق، آیات کمتری خوانده شود.
- ۳- تجوید حروف و حفظ وقوف رعایت می گردد.
- ۴- از همه مهمتر، فرصت کافی برای تدبیر در معانی وجود دارد.

